

Leder

LARS J. DANBOLT
PROFESSOR I PRAKTISK TEOLOGI

lars.danbolt@mf.no

”Det gode rommet”

I disse dager blir en av de ledende folkekirketeologene i Norge, *Sevat Lappegard*, pensjonist. Siden tidlig på 1990-tallet har han vært prost i Elverum, og før det fikk mange gleden av å ha ham som lærer på Praktikum på Universitetet.

Sevat Lappegard pleier å kalle kirken for ”Det gode rommet i våre liv”. Bærende i folkekirkens ideen er de mange flatene mellom kirke og folk fra dåp til død, og kirkens viktige plass og betydning i lokalsamfunnet. Der er folks tilhørighet til kirkehuset, ritene og evangeliet, som forkynnes bærende.

I dette nummeret av TPT vil vi presentere forskning på ulike sider ved kirkens praksis. Vi skal innom såpass ulike ting som bruk av projektor i gudstjenester, forkynnelse i flyktningkrisen, frigjørende diakoniforskning, nye menighetsdannelser og omtale av emosjoner i sjelesorglitteratur. Til sist får vi en grundig omtale av Frank C. Senns bok *Eucharistic Body*, en interessant teologisk refleksjon om nattverden, som bokanmelderen relaterer til de senere årenes gudstjenestefornyelse i Den norske kirke.

Her følger en kort introduksjon til hva du kan glede deg til å lese i dette nummeret:

Jan Terje Christofferen og *Tollef Thorsnes* har undersøkt bruken av projektor i norske menigheter. At det kommer teknologiske endringer, er ikke noe nytt; både boktrykkerkunsten på 1500-tallet, papirmaskinen på 1800-tallet, lydteknologien på 1900-tallet, kopimaskinene og den digi-

tale revolusjonen i vår tid har alt sammen endret måtene vi har tilrettelagt våre gudstjenester og etablert fellesskap på. I denne artikkelen utforskes spørsmålet om hvordan bruken av projiserte bilder påvirker den samlede meningsskapingen i gudstjenester.

Tone Stangeland Kaufman, *Linn Sæbø Rystad* og *Tron Fagermoen* presenterer en studie av hvordan flyktningssituasjonen ble adressert i forkynnelsen under flyktningkrisen i 2015. De har hentet inn prekener fra både grenseområder og større byer, og drøfter aktuelle homiletiske dilemmaer. De finner at predikantene lar flyktningene inngå i bildesystemer der de blir en del av ”alt det vonde eller gode i verden” og i et omfattende ”vi” som inkluderer både predikantene selv og tilhørerne. De drøfter også hvordan predikantene balanserer det å fremheve henholdsvis fellestrekk og forskjeller mellom flyktninger og alle andre.

Sturla J. Stålsett tar i sin artikkel utgangspunkt i frigjøringsteologen Jon Sobrinos forståelse av teologi og teologisk metode som ”intellectus amoris” og som en praktisk og frigjørende måte å leve som troende på. Stålsett holder sammen Sobrinos teologi med nye retninger innen aksjonsforskning og løfter fram fornyende måter å tenke på om diakonal forskning. Forskning er i seg selv ikke nøytral, men bærer med seg maktstrukturer. Innflytelse fra frigjøringsteologi i kombinasjon med aksjonsforskning der prinsippet er å forske sammen med og med tanke på

praksisfeltet, kan bidra til å fordele makt og til å redefinere teologi som "intellectus amoris" og som trospraksis og fremme diakoni som en kjernevirksomhet i kirken.

Erling Birkedal har undersøkt menigheter innen Normisjon med fokus på hvordan ledere i Normisjon tenker om sin virksomhet. Lederne viser stor grad av pragmatisme, både i tenkning om menighet og i relasjonene til Den norske kirke. Lederne synes å reflektere lite over kirkerettslige spørsmål; fokuset er mer på lokale fellesskap og hvordan disse fungerer. Forfatteren drøfter om stor grad av likhet mellom menigheter i Normisjon og Den norske kirke kan virke konkurrerende, og om klargjøring av forskjeller kan gi mulighet for samarbeid.

Arild Sporsheim og *Stephen Sirris* har gjennom gruppeintervjuer med tre menighetsstaber i Den norske kirke utforsket hvordan kirkelig ansatte leder menighetens frivillige medarbeidere. Studien viser at de ansatte har god innsikt i frivillighetens særpreg. Likevel kan det være en utfordring å få på plass et helhetlig og godt organisert frivillighetsarbeid. Et mulig bidrag kan være å utvikle bedre fungerende styrings- og organiseringsmodeller. Forfatterne peker også på at

det er større fokus på rekruttering av nye medarbeidere enn på oppfølging av dem som allerede er aktive.

Randi Synnøve Tjernæs har undersøkt hvordan lærebøker i sjelesorg beskriver affekter, og drøfter betydningen av kunnskap om dette i sjelesorgpraksis. Studien viser at følelser blir tematisert, men i liten grad adressert som sentralt for sjelesørgerisk arbeid. Forfatteren er opptatt av at kunnskap om og trygghet på egne følelser kan være en viktig forutsetning for å utøve god sjelesorg.

Rune Rasmussen tar oss med inn i en gudstjenestetenkning som kalles *Ancient Future*. Der er tenkningen å hente opp igjen noe av det opprinnelige i kristen tro og tradisjon med tanke på fornyelse og ny aktualitet av kristen tro og praksis. Forfatteren argumenterer for at veien til fornyelse mer går gjennom en ny gjennomtenkning av gudstjenestens innhold og historiske kvaliteter enn gjennom endringer av gudstjenestens stil og struktur.

Da er det bare å ønske god lesning, og kan hende finner dere et og annet som kan inspirere i det viktige arbeidet forbundet med "Det gode rommet" i menneskenes liv.

Kjærlighetstegnets Gud

Når vi er glad i noen, så gir vi hverandre tegn på det: En glødende rose, en ring, en kopp kaffe når det røyner på.

Gud har gitt oss flere tegn på sin kjærlighet. Det aller viktigste for meg er korstegnet ved dåpen der presten sier: "Jeg tenger deg med det hellige korsets tegn, til et vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus." Eller som det het i det gamle dåpsritualet: "Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn på din panne og på ditt bryst ..."

Ifølge min gamle teologiprofessor N.A. Dahl skriver denne skikken seg fra kirkens tidligste historie, fra den gang slavehold var vanlig. Slaven ble merket med eierens merke på panne og bryst slik at alle kunne se hvem som var eieren. De første kristne overtok denne skikken i overført forstand. Korstegningen i dåpen ble et uttrykk for tilhørighet.

Så går jeg rundt med et usynlig tegn. Det kan ikke viskes ut. Det er der alltid. Det som er skjedd, er skjedd. Jeg kan alltid gripe tilbake til det. Det er fint å tenke på. Det er ikke avhengig av min tro, av mitt liv, min yteevne. Det betyr at i liv og død så hører jeg Herren til. Om jeg mister alt, også meg selv, min forstand og fornuft, så hører jeg til hos Gud. Og jeg har erfart at det gir trygghet når mennesker passerer livets grense. Eller for å si det med Paulus: "Ingen av oss lever for seg selv, og ingen dør for seg selv ... Enten vi da lever eller dør så hører vi Herren til."

"Vær ikke redd! Du er min!" sier profeten Jesaja som et ord fra Gud, vår livgiver i liv og død.

Rosemarie Köhn
Köhn, R. & Sønderbo, S (2003).
Gode Gud? Gudsforgiftning og gudsbilder.
Oslo: Pax Forlag, s 158–159.